

Интегритет у релационим базама података

Ненад Митић

Математички факултет
`nenad.mitic@matf.bg.ac.rs`

Основни појмови

- Појам *интегритет* се у контексту база података односи на прецизност, пуноважност и коректност података у бази
- Одржавање интегритета података је од највеће важности за РСУБП. Због тога се у систему дефинишу правила (тзв. ограничења интегритета) која се примењују на податке

Основни појмови (наставак)

- Интуитивно, ограничење интегритета је логички израз придружен бази за кога се захтева да његово израчунавање увек даје вредност тачно
- Ограничења се проверавају при формирању објеката у бази или мењању њиховог садржаја

Златно правило

Ни једној операцији ажурирања није дозвољено да остави било који релвар у стању које нарушава било које од ограничења тог релвар-а.

Верзија 1: Ни једној операцији ажурирања није дозвољено да остави било коју базу података у стању у коме се неки од атрибута базе израчунава као нетацно (последица: пре било каквог стварног ажурирања проверава се важење ограничења)

Пример

Пример ограничења интегритета: Оцена добијена на испиту мора да буде у интервалу од 5 до 10.

```
CONSTRAINT OCENA1 IS EMPTY (ISPIT WHERE  
OCENA<5 OR OCENA>10)
```

Класификација ограничења интегритета

Класификација према DATE-AIDB

- Ограничења стања: дефинишу прихватљива стања у бази
- Ограничења прелаза: дефинишу прихватљива стања прелаза у бази

Ограничења стања

Ограничења стања

- Ограничења базе: ограничења која се односе на вредности које је дозвољено чувати у бази (тј. које се односе на две или више различитих релација)
- Ограничења релација (релвар-а): задаје се ограничење на вредност појединачне релације (релвар-а) које се проверава при ажурирању те релације

Ограничења стања (наставак)

- Ограничења атрибута: ограничења на скуп дозвољених вредности датог атрибута
- Ограничења типа: дефиниција скупова вредности који чине дати тип

Ограничења стања - примери

Ограничења типа

```
TYPE POINT POSSREP
      CARTESIAN (X RATIONAL, Y RATIONAL)
CONSTRAINT ABS
      (THE_X (POINT)) <= 100.0 AND
      ABS(THE_Y (POINT)) <= 100.0 ;
```

Ограничења стања - примери

Ограничења атрибута

```
VAR PREDMET BASE RELATION
{
  ID_PREDMETA      INTEGER,
  SIFRA            SIFRA  ,
  NAZIV            NAZIV  ,
  BODOVI          SMALLINT
};
```

Ограничења стања - примери

Ограничења релација

```
CONSTRAINT REL1
IF NOT ( IS_EMPTY ( PREDMET ) ) THEN
    COUNT ( PREDMET
            WHERE SIFRA= SIFRA ('R270')) > 0
END IF;
```

Ако уопште постоји неки предмет тада бар једна од њих мора да има шифру Р270.

Ограничења стања - примери

Ограничења базе

```
CONSTRAINT BAZA1
FORALL DOSIJE D FORALL ISPIT I
IS_EMPTY (( D JOIN I )
    WHERE I.INDEKS > 20150000
    AND I.INDEKS = D.INDEKS
    AND GODINA_ROKA=GODINA_ROKA(2015);
```

Ни један студент уписан на студије 2015. године не може да полаже испит у 2015. години

Ограничења прелаза

Пример: ако база садржи податке о особама тада су важећа следећа ограничења:

- Није дозвољено венчање већ венчаних особа
- Дозвољено је венчати се са разведеном особом
- Особе које више нису живе не могу да примају плату (пензију, ...)
- ....

Шта би била ограничења прелаза у случају базе података о студентима?

Класификација ограничења интегритета

- други поглед

Класификација према типу ограничења које мора да буде испоштовано у бази

- Референцијални интегритет
- Интегритет домена
- Интегритет редундатности
- Интегритет (пословних) ограничења

Кандидат за кључ

- Кандидат за кључ релације R представља подскуп атрибута X те релације, ако важи:
  - Правило **јединствености**: не постоје две торке у релацији R које имају исте вредности за X , и
  - Правило **минималности**: не постоји прави подскуп скупа X који задовољава правило јединствености.
- Свака релација има бар једног кандидата за кључ (скуп свих атрибута или неки његов прави подскуп)

Врсте кључева

- **Примарни кључ** - један од кандидата за кључ
- **Алтернативни кључеви** - остали кандидати
- **Спољашњи (страни) кључ** - скуп атрибута једног релвар-а R_2 чије вредности треба да одговарају вредностима неког кандидата за кључ неког релвар-а R_1
- **Суперкључ** - надскуп кандидата за кључ; поседује јединственост али не и минималност

Кључеви - пример

- Релвар *DOSIJE*

- примарни кључ је Индекс
- спољашњи кључеву су
  - IdPrograma (на табелу StudijskiProgram)
  - IdStatusa (на табелу StudentskiStatus)

- Релвар *PREDMET* - примарни кључ је Id

- Релвар *ISPITNI_ROK*

- примарни кључ је пар атрибута (SkGodina, OznakaRoka)
- спољашњи кључ је SkGodina (на табелу SkolskaGodina)

Кључеви - пример

- Релвар *ISPIT*

- примарни кључ је четворка
(SkGodina, OznakaRoka, Indeks, IdPredmeta)
- спољашњи кључеви су
  - пар (SkGodina, OznakaRoka) (на табелу IspitniRok)
  - тројка (Indeks, SkGodina, IdPredmeta) (на табелу UpisanKurs)

Референцијални интегритет

Основна идеја очувања интегритета је да **све вредности у табелама треба да буду усаглашене**

Пример нарушавања интегритета: ако табела *Ispit* садржи податак да је неки студент полагао испит у некој школској години, али не постоји информације у табели *УписанКурс* да је тај студент уписао курс у школској години у којој је евидентирано да га је полагао, тада је дошло до нарушавања интегритета базе

Референцијални интегритет (наставка)

Спољашњи кључ представља референцу на торку који садржи кандидат за кључ. Одатле је проблем осигуравања да база података не садржи погрешне спољашње кључеве познат као проблем **референцијалног интегритета**, а ограничења која то омогућују се називају **референцијална ограничења**.

Референцијални интегритет (наставак)

Релација која садржи примарне кључеве (кандидате за кључ) се назива *родитељ релација*, а релација која садржи спољашње кључеве који се реферишу на родитељ релацију се назива *дете релација*.

Референцијални интегритет:

База не сме да садржи неупарене вредности спољашњих кључева

Референцијални интегритет (наставак)

- Релвар-и који немају кандидате за кључ (тј. садрже дупле слоге) се понашају непредвидиво у појединим ситуацијама (видети primer1a.sql из 1.primeri.sql)
- Систем који не поседује знање о кандидатима за кључ понекад показује карактеристике које нису "чисто релационе".

Референцијални интегритет (наставак)

Дефиниција спољашњих кључева:

```
FOREIGN KEY (lista atributa)
REFERENCES ime_relvar-a} [(lista atributa)]
[MATCH {FULL | PARTIAL}]
[ON DELETE {pravilo brisanja}]
[ON UPDATE {pravilo ažuriranja}]
```

Референцијална акција

- Правило брисања
  - CASCADE
  - RESTRICT
  - NO ACTION
  - SET NULL
  - SET DEFAULT
- Правило ажурирања
  - CASCADE
  - RESTRICT
  - NO ACTION
  - SET NULL
  - SET DEFAULT

Референцијални циклус

$$T_n \rightarrow T_{n-1} \rightarrow T_{n-2} \rightarrow \dots \rightarrow T_1 \rightarrow T_n$$

Родитељ табела и дете табела не морају да буду различите табеле

```
VAR STUDENTI BASE RELATION
```

```
{INDEKS INDEKS, ..., PARLAMENT INDEKS, ...}
```

```
PRIMARY KEY {INDEKS}
```

```
FOREIGN KEY {RENAME PARLAMENT AS INDEKS}
```

```
REFERENCES STUDENTI;
```

Ограничења домена

```
CREATE DOMAIN NAZIV_PREDMETA
            CHAR(30) DEFAULT '???'
CONSTRAINT POSTOJECI_PREDMETI
CHECK ( VALUE IN
        ( 'Relacione baze podataka',
          'Programiranje 1',
          'Programiranje 2',
          'Analiza 1',
          '???'
        ));

CREATE TABLE PREDMETI
        (... , NAZIV NAZIV_PREDMETA, ...);
```

Ограничења основних табела

- Дефиниција кандидата за кључеве
  - UNIQUE (листа назива атрибута)
  - PRIMARY KEY (листа назива атрибута)
  - NOT NULL
- Дефиниција спољашњих кључева
  - FOREIGN KEY (листа назива атрибута)
  - REFERENCES основна табела [(листа назива атрибута)]
  - [ON DELETE референцијална акција]
  - [ON UPDATE референцијална акција]

Ограничења основних табела (наставак)

Дефиниција ограничења: CHECK (условни израз)

```
create table Ispit (  
  SkGodina      smallint not null,  
  OznakaRoka    varchar(20) not null,  
  Indeks        integer not null,  
  IdPredmeta    integer not null,  
  Status        char not null with default 'p',  
               constraint chk_Status check(Status in ('p','n','o','d','x','s')),  
  DatPolaganja date,  
  Poeni         smallint,  
  Ocena         smallint,  
               constraint chk_ocena check(  
                 (Status in ('p','n') and Poeni is null and Ocena is null)  
                 or (Status in ('d','s') and Poeni<50 and Ocena=5)  
                 or (Status in ('o','x') and Poeni between 0 and 100  
                   and Ocena between 5 and 10)),  
  primary key (SkGodina, OznakaRoka, Indeks, IdPredmeta),  
  foreign key fk_Ispit_Rok(SkGodina, OznakaRoka) references IspitniRok,  
  foreign key fk_Ispit_UpisanKurs(Indexs, SkGodina, IdPredmeta) references UpisanKurs);
```

Ограничења у општем смислу

- Тврдња (енг. *assertion*) је логичке вредност која мора увек да буду испуњене
- Окидач (енг. *trigger*) је низ акција које су придружене одређеним догађајима, и који се извршавају сваки пут када се такав догађај догоди

Имплементације РСУБП не подржавају тврдње али подржавају окидаче.

Ограничења у општем смислу (наставак)

```
CREATE ASSERTION <назив ограничења>  
    CHECK ( <логички израз>);
```

```
DROP ASSERTIONS <назив ограничења>
```

Ограничења у општем смислу (наставак)

```
CREATE TRIGGER <назив окидача>  
    <пре или после догађаја>  
    <догађај> ON <основна табела>  
[REFERENCING <листа имена>]  
[FOR EACH <слог или наредба>]  
[WHEN (<логички израз>) ]  
<акција>;
```